

A B Á N Y A

Szerkesztőség és kiadóhivatal:	Felelős szerkesztő:	Előfizetési árak:
B u d a p e s t,	Dr. Bischitz Béla	egész évre... 12 korona
VIII., Kender-utca 6.sz.	munkatársak:	: fél évre.... 6
Földszint-lépcsőház.	Vécsey István és	: negyed évre... 3
	Aradi Victor	: egyes szám ára 20 fill
T e l e f o n 108-00	Megjelenik minden	: hirdetések díjazás
	: vasárnap	: szerint.

Közlemények átvételét csakis a forrás megnevezésével engedjük meg.

A K ö z g y l é s.

A MAGYARHONI
FÖLDTANI TÁRSULAT
KÖZLETÁRÁBÓL

Mire lapunk e heti száma megjelenik, a hazai bányászat színe-java összegyülekezik Budapesten, hogy az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület közgyűlésén részt vegyen. Örömmel üdvözljük őket és kívánjuk, hogy az összejövetel idejét eredményesen fordítsák közhasznú tevékenységre, kívánjuk ezt annál is inkább, mert évről-évre ez az egyetlen alkalmuk van arra, hogy nagyobb számban tanácskozással összejöhsenek.

Nagy feladatok várnak megoldásra, nagy feladatokat tűz eléjük az ország közgazdasági haladása. Megoldandó kérdéseknek egész légiója van a közvéleményben elszórva és már a napisajtóban is felszínre kerülnek. Ez az idei év ezenfelül még különösebb fontosságú is, már csak azért is, mert bányásztársadalmunk egy tényezővel gazdagabb lett. Ez az új tényező maga az állam, mint újdonsült szénbányász. Ezen esemény bizonyára mélyebb barázdát fog húzni bányászatunk történetében. Mert amikor az állam a termelők sorába lépett, úgy azt bizonyára az ország jól felfogott közgazdasága érdekében tette. Bizonyára igen fontos célok lebegtek előtte. Ezért az állami szénbányavásárlások ügye *lehet nem lehet nyomtalanul elsuhanni.* E

kérdés megvitatása elől az egyesület sem térhet ki. Hiszen éppen az Egyesület az, amely arra van hivatva, hogy ezen új „tagját“ irányítsa. Az állami szénbányászat nem hasonlítható össze egy magánbánya-vállalattal. — Általános érdekű. Ezért szükséges, hogy a magyar bányásztársadalommal kezefogva, egyetértésben haladjon a közös cél felé. Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület volna hivatva arra, hogy irányítsa az állami szénbányászati politikát.

De tanuljon az Egyesület is az államtól. Ez a nehezen megmozduló organizmus is megmozdult, ez is kilépett az aktív munkálkodás terére. Szakítson az Egyesület is a hagyományokkal, legyen ő is aktív. Hiszen igaz, hogy fontos az is, hogy a múlt eseményeit regisztrálja valaki, de nemcsak az Egyesület hivatása. Hiszen közéletünknek úgy is az a baja, hogy folyton a múlton mereng — és a jelen csak akkor érdekli, amikor már múlttá lett. Ébredjen annak tudatára, hogy az ország első és legfontosabb iparágát képviseli. Lépjen ki a való, mindennapi élet küzdőterére. Oly sok minden történik, oly sok sajnós eseményt kell napról-napra regisztrálnunk és *nincsen testületünk, amely azokkal szemben fele melné tiltakozó szavát.* Kétes kül-

földi vállalatok kompromittálják világszerte a magyar bányászatot, azt a fontos tényezőt, amely hivatva volna arra, hogy az ország gazdasági életének legerősebb tényezőjévé legyen. És ismét nincs hang, amely a külföld előtt az erélyes és megbízható informáló szerepre vállalkoznék. És ott van a szociális kérdések egész megoldatlan tomkelege.-

Szakítson tehát a hagyományokkal és lépjen ki a való, szerves élet közdötérére, foglalja el azt a helyet, amelyet elfoglalnia kell!... Az állami vállalkozás határkövet állított a bányászat történetében, lépjen át az Egyesület is az új korba.-

Tekintetünk az oly közel és mégis távoli Német birodalomra esik. Közel földrajzilag, de rettenetes távolságra tőlünk gazdasági fejlettség tekintetében. Tisztán az „emberek” tették azt, hogy a németországi bányászat és bányavilág oly hatalommá nőtte ki magát az európai kontinensen. Vajjon mi volt az az arcnum, az a csodaszer, ami lehetővé tette ezt a páratlannak látszó erő kifejlést? A németországi bányászoknak erőteljes szövetségekben való egyesülése, amely szövetségek nemcsak a bányászatot és kohászatot, hanem a bányász egyént, az individuumot és ezzel a bányászok összességét emelték ki a semmiből és tették tényezővé, hatalommá.

Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesületben, ebben a tiszteletreméltó, nagymúltú és még nagyobb jövőjű egyesületben, mely oly gyönyörű összhangban egyesítette az ország bányász és kohászközönségének elite-jét, mi egy szebb jövőnek biztos zálogát látjuk és üdvözljük mostani közgyűlése küszöbén.

Ő benne látjuk a magyar bányászat és kohászat nagyrafejlődésének biztosítékát. Ezt az érdekes egyesületet nagy céljaiban szívünk-lelkünk egész szeretetével támogatni fogjuk. Ámde multhatatlan szükség van mellette egy hatalmas testvérintézményre, amely a bányászok és kohászok egyéneit fűzi szoros kapocscsal össze.

BÁNYÁSZATI KÉRDÉSEK.

- Egy átnillantás.-

Közéletünk minden erejét, minden intenzitását a napi politikai kérdések, a pártpolitikai harcok foglalják le. A gramminális politika szolítja fegyverbe erőink legjobbrait és gazdasági életünk nagy eseményei alig keltenek nagyobb érdeklődést. Minden gazdasági erőforrásunk elapad, haladást alig lehet valahol regisztrálni. Ha néha napján nem suttognának néhány kisdet panamáról, úgy észre sem vehetnők, hogy gazdasági életünk is van. Széchenyi monlása, hogy oly kevesen vagyunk hogy még az apagyilkosnak is meg kell bocsanunk. Egy kis maliciával ennek a monlásnak analogiájaként elmondhatjuk, hál Istennek, hogy vannak kisdet panamánk, mert a z o k n é l k l közgaz-

dasági életünk talán teljesen pusztá volna.

Közismert tény, hogy az ország gazdasági és elsősorban ipari életének legfontosabb tényezői a vas és a szén. E kettő adja meg az ipari és gyáripari tevékenység alapját.

Vasbányászatunk

terén ezernyi a panasz. A magyarországi vastermelés nagy része nem segítője, alapja a magyar ipari életnek, hanem konkurense. A borsodi bányatársulat termelése—⁸⁸/₉₀ részét Sziléziába exportálja. Az osztrák bánya- és kohóműtársaság zakárfalvi bányászata 814,711 q. vasérczet szállított 1906-ban Szilézia kohóiba. A gölniczbányai Róberti-bányamű 58,813 q.-t szállított Porosz-Sziléziába. A jekelfalvi bányamű, a vitkovitzi bánya és vaskohó-társaság, az Oberschlesische Eisenbahn Bedarfs. A G. ect. ect. egész termelésüket külföldre viszik és ott feldolgozva, mint kész iparcikket szállítják vissza. Ezenkívül a vasbányák legnagyobb része idegen kézen van. E vállalatokkal szemben csak az állami bányák állhatnak szembe, de sajnos a termelési arány 1:9 15 az állam hátrányára. De a helyzet még ennél is rosszabb. A vaskartellnek, amelyben a vezérszerepet a külföldi tőke viszi, az állam is tagja. E téren tehát a magyar ipari élet egyenesen prédája a külföldi vállalkozóknak, saját kormányunk segítségével.

A szénbányászat

terén sem sokkal vigasztalóbb a helyzet. A ring megfojtója ugy az ipari életnek, mint az esetleg létesülő új szénbányavállalatoknak. Az idén az állam is a széntermelők sorába lépett. Nem kell hozzá jóstehetség, hogy előre is üdvözljük az államot a ringben. Hiába, sok pénz kell a politikára és gyorsan kell. Az állam nem várhat.

Kőszénbányászatunk majdnem teljesen idegen kézen van. Barnaszénbányászatunk szintén. Lignitbányászatunk pedig — és ez igazán botrány — egészen el van nyomva.

Fémhányászatunk

napról-napra visszafejlődik. Csak eg. bányamű fejlődik szépen, a Harkourt-féle rudai aranybánya, amely közel a felét adja az ország aranytermelésének, de sajnos, ők külföldön, Berlinben értékesítik a termelést. A többi aranybányánk évről-évre küzködik, teljesen magára van hagyatva és tökéletesen kompromittálva. A rettenetes pangást legjobban jellemzi egy vidéki lap napi híre. A csendőrség a bányatelenek egy elhagyott tároájában (N. B. a többi táro is elhagyott.) letartóztatott két munkást, akik ott a telért fejtették és elakarták lopni. Arról hallgat a krónika, hogy miért hagyta a tulajdonos lefejtetlenül a telért.

Az ezüstbányászat

erősen visszafejlődik. A mióta az állam megvásárolta a Geramb-féle bányát, lényegesen redukálta az üzemet. E téren már évek óta nem tapasztalhatunk fejlődést, sőt a termelés évről-évre csökken. Nem csoda, mert e téren állam játsza a vezérszerepet.

A rézbányászat

állapota egyszerűen kétségbeejtő. Alig pár napja került árverés alá a dévai rézbányamű berendezése. Ezt a bányát külföldi vállalkozók diskreditálták azóta nem tud, sehogyse lábraállni, csak kétes existenciájú vállalatok kísérleteznek vele. Pedig az érez igen jó. A telep dimenziója elég nagy, az összes tényezők kedvezőnek. Az almaseli rézbánya szintén lassan fejlődik. Ami magát a termelést illeti, úgy az évről-évre visszaeső. E téren a legnagyobb baj az, hogy a rézérczek hazánkban alig értékesíthetők és a kivitel elé számtalan akadály gördül.

Az ólombányászat

az ezüstbányászattal együtt évről-évre visszaesik. Pedig számos gazdag bánya várja a munkás kezét. A zalatnai bányakapitányság területén számos elhagyott ólombánya ismeretes és a zalatnai fémkohó egy időben kereskedésbeli ólommal kellett, hogy pótolja a kohóban az ólomércet, annyira pang e bányászati ág.

A vaskovandbányászat

egy ideig igen szépen fejlődött, de utjabban ez is visszafejlődik. Ennek azonban nemcsak a bányászat terén van meg az oka, hanem más tereken is. Elősorban a főtermelő-vállalat tulságos fejiettsége és ezáltal létrejött verseny hat bénítólag, másodsorban a termékek nem tudnak piacot foglalni. Ma már elsőrendű termelők is árulják bányáikat, pedig rövid idővel előbb még nagy volt a kereslet.

A petroleumkérdés

teljesen lekerült a napirendről. E téren úgy az állam, mint a magánvállalatok valósággal versenyeztek az élehetetlenségben. Az óriási anyagi áldozatok eredménye egyszerűen semmi, sőt még keve-

sebb, mert e kérdést teljesen lejáratták. Jelenleg csak a kincstár részére van petroleumkérdés, mert az a számtalan jogositványi illeték révén tetemes jövedelemhez-jut.

Az Eredmény

pangás, visszaesés és sérelem a bányászat minden terén. Az ellenőrzés és az érdeklődés teljes hiánya következtében egyes tényezők a legridegebb és a közre legkárosabb viszonyokat teremtették meg. Az állam nemcsak, hogy nem siet a magyar közgazdaság védelmére, hanem maga is — ez a szomorú való — szinte ellene szervezkedik. Ennek az oka talán az, hogy a bányászat ügye a pénzügyi kormány ügykörébe tartozik, ahol bevétellel és kiadással dolgoznak, a sajátos bányászati érdekek pedig nem találnak szószólóra. Élmondhatjuk, hogy amióta megszűnt a bányászati minisztérium, azóta a magyar bányászat ügye is mostoha gyermekké lett.

Mi azonban felemeljük, ma még beismerjük — gyöngé szavunkat, amelyet a remény, a vak bizakodás erőssé teszen.

Mi felszólalunk, felhívjuk a közfigyelmet ezekre a mindennél fontosabb kenyérgkérdésekre. A nemzet közvagyonosodása a bányászatban van. Ez fogja megnyitni ennek az ezer sebből vérző nemzetnek a boldogulás útját — semmi más.

Ha ma nem hallgatnak meg minket, ha ma zárt ajtókra, süket fülekre találunk, ez nem bátorít el minket. Megnöveli munkakedvünket, megsokszorozza lélekerőnket és feltartóztatás nélkül bátor szóval fogjuk hirdetni a magyar bányászat felvirágoztatásának mulhatatlan szükségességét. A kétkedőket, habozókat, tévelygőket felvilágosítjuk, meggyőzzük, buzdítjuk és végre erős szervezetben lelkes tömeget egyesítünk majd, amely kivívja, győzelemre viszi a magyar bányászat évezredes igazságait.

IRODALOM.

A „Bányászati és Kohászati Lapok“ 18-ik száma szerdán jelent meg. E számban *Katona Lajos* befejezte tanulmányát, amely a „Vasolvasztás, vas- és aczélfinomítás elektromos kemenczékben“ cím alatt jelent meg. Az értekezés eredményei röviden a következőkben összefoglalhatók:

Elektromos nagy olvasztókban tetemes faszón avagy koakszmegtakarítással oly silány minőségű ércfajtákból is termelhető jó nyers vas, amelyeket a mai nagyolvasztók képtelenek feldolgozni. Sajnos, a megfelelő szerkezet gyakorlati megoldása még nem teljes, azonban az elektromos kemenczék ezidőszerint kisipari célokra kiválóan alkalmasak. Különösen kis aczélöntő műhelyekben, szerszámkovács és szerszámaczel műhelyekben. A szükséges anyag előállítása által e vállalatok függetleníthetnék magukat. Kívánatos, hogy e kemenczék hazánk kisipari életében is mennél jobban elterjedjenek.

Dr. *Szokoly Pál* az ásványok mágnességéről és ez alapon való osztályozásáról irt alapos tanulmányt. Hazánk bányászati multjának buzgó kutatója a szalacskaikelta pénzverőműhelyt ősmertette rendkívül érdekes czikkében.

A *Budapesti Hirlap* vasárnapi száma hunyadmegyei Nagyág környékének bányászatát ismertette „Ahol az arany terem“ cím alatt.

A *Pesti Napló* a kohászat pangásáról irt esztörtöki számában „Bányászati kérdések“ cím alatt.

Lignit.

(Második közlemény.)

Illetékes helyen szóba kerülén, hogy az állam helyes szénpolitikája határozottan megköveteli, hogy a horvátországi nagy szénmedencék az állam kezeibe kerüljenek, ezen az illetékes helyen a legilletékesebb ur a következőleg nyilatkozott

„Ez lehetetlen, hiszen a máv. uj, nehéz mozdonyai a legjobb köszén tüzelésére vannak berendezve, mit csináljunk tehát a könnyű szénnel?”

Ime, mily veszedelmet rejt magában a máv. oktalan eljárása és mily károsan befolyásolja az állam szénpolitikáját. És e mellett a legnagyobb baj az, hogy még az a fórum is, amely hivatva van az állam szénpolitikáját intézni, nem képes magát emancipálni ezen káros befolyás alól.

A hazai közgazdaság minden irányu érdeke a mellett szól és azt követeli, hogy a hazai szén-területek a lehető legnagyobb mérvben feltárossanak és ahol csak lehet hazai szén fogyasztassék. A gyengébb kaloria és ezzel kapcsolatban a kisebb hőfejlesztő képesség távolról sem lehet kizáró ok. „Ha rövid a kardod, told meg egy lépéssel“, ezt a jó magyar közmondást itt is teljesen okszerűen alkalmazhatjuk. Mit tett a botfalvi cukorgyár, hogy a könnyű köpeczi lignitet használhassa? Mindössze négygyel több kazánt állított fel megfelelő rostokkal. *De a több kazán költségtöbblete már az első év számszámláján megtérült.* Mert dajka meséből eredő értelemnélküli majmolás és rossz szokás a könnyű szén elleni állásfoglalás. *A németországi és csehországi példák* ugyancsak eléggé igazolják, hogy a könnyű barnaszén, bármely üzemenél előnyösen használható. Természetesen a németek és csehek a józan gazdasági ész számításával dolgoznak és nem ülnek fel hangzatos jelszavaknak.

A legkisebb közgazdasági érzék arra vezetné az illetékes köröket, hogy belássák a barnaszén- és lignitterületek feltárásával járó óriási gazdasági hasznót. Vegyük például a fent említett horvát szénterületeket.

Azt bizonyítani nem kell, hogy az egész Horvátország egy nagy szénmedence. Csattanósan bebizonyult ez most legújabbán az immár állami vrdniki szénbányánál, ahol az állam a szomszéd területeket átkutava, a Duna-felé terjedő nagy lapályban is gazdag szénelőjvetelre bukkant és ez a szén képezi most már tulajdonképeni alapját a vrdniki szénbányászatnak. Ime, hogy mutatja ez az egyetlen eset, hogy mi képezi igazi feladatát az állam helyes szénpolitikájának? Birtokba venni és okszerűen termelni, de egyuttal felkutatni és feltárni a szénmedencéket. Amit a magán-szén-

bányászat elhanyagolt, vagy tőkehiány miatt nem tehetett, azt pótolnia kell az államnak. Mert hogy a horvátországi szénmedencéknél maradjunk, ezeknek feltárása tekintettel az épen itt kidomborodó általános nagy közgazdasági érdekekre, elsősorban állami feladat.

Vegyük sorba ezeket az édekeket. A legelső és a legkülönlegesebb az, hogy ez az egész horvát terület Zapresicztől Gyékényesig és innen a magyar területek majdnem Dombóvárig és az egész déli vasut menete Székesfehérvárig *trifaili szenet használ.* És mi ez a trifaili szén? Sem jobb, sem rosszabb a horvát szénnél? *Ez a külföldi szén tehát jó mindennemű gyári és ipari célokra, de a magyar hasonértékű szén nem.*

Ily absurd dolgokat gazdasági életünk egyéb ágainál is constafálhatunk, mégis azonban oly mérvben sehol sem, mint épen a szén terén. És ez mind onnan van, *mert hazánk gazdasági közvéleménye szinte szaturálva van ellenszennvel a hazai szén ellen.* Hogyne, mikor épen felülül kapja erre a példát.

Ezt az osztrák szénét kiszorítani már egymagában is elég közgazdasági kötelesség és elég hálas feladat is. Ez azonnal elérhető, mihelyt az állam kezébe veszi azokat a kiterjedt nagy szénmedencéket, amelyek már Gyékényesen tul kezdődnek és amelyek szinte természetesen természetesen destinálva vannak a trifaili szén kiszorítására.

Ámde ez az elérhető nagy közgazdasági haszonnak csak egyik része. A másik az, hogy ezek a szénmedencék Fiuméhez közel eső földrajzi fekvésüknel fogva a legalkalmasabbak. *Tudvalevőleg Olaszország teljesen szegény tüzelő anyagban.* Se fája, se szene nincs. A most szóban forgó szénmedencék lignitje kiválóan alkalmas levén *briquette előállítására,* ezek a briquettek óriási kiviteli cikket képezhetnének Olaszországban.

Ámde az is bebizonyított tény, hogy ezen lignitritegek alatt kisebb-nagyobb mélységekben *kiváló jó minőségű szénrétegek vannak* és ezen rétegek megfurása és feltárása ma már valóban állami feladat. Ma különösen azért, mert az állami aciónak félbeszakadnia *nem szabad!* Amit az állam eddig tett az nem egyéb és nem lehet egyéb, mint a nagy munka *bevezető* nyitánya. Az egészséges alapon való folytatásnak a most általunk jelzett irányban *kell mozognia!* És abban a mérvben, amint az állam fokozatosan kezébe veszi a hazai barnaszén- és lignitterületeket, meg kell törnie a Máv. *indokolatlan* ellentállását ezen szénnek használása iránt és fel kell világosítani a magánfogyasztást, hogy saját jól felfogott érdeke ezen hazai szén fogyasztására utalja. Ebben az irányban kell mozognia az állam szénpolitikájának, mert ez

áll összhangzásban az ország közgazdasági érdekeivel.

Indítványok.

A hazai barnaszén- és lignitbányászat felvirágztatása érdekében.

I.

Írjon fel az Egyesület a kereskedelemügyi Minister ur Excellentiájához és kérelmezze, hogy állami iparvállalatoknál és különösen a Mávnál a fűtőberendezéseket lehetőleg magyarországi barnaszén- és lignittüzelésre alakítsák át.

II.

Kérelmezze az Egyesület, hogy a kormány a magániparvállalatokat prémiumok kifizetésével buzdítsa arra, hogy fűtőberendezéseiket a hazai barnaszén-, azaz lignittüzelésre alakítsák át.

III.

Kérelmezze az Egyesület, hogy a kormány a lignit szállításának a barnaszénnel szemben ugyanazon kedvezményeket adja meg, amelyeket a barnaszénnek megadott a közzénnel szemben.

VI.

Felhivandó a kormány figyelme arra, hogy feladata első sorban a még feltáratlan szénmedencéknek mélyfurások által leendő megvizsgálása, nem pedig az, hogy ismert szénmedencék megvásárlásával a szénbányászat természetes fejlődését hátráltassa.

Megokoldás.

Ezen indítványok megokolása oly kézenfekvő, hogy a részletes taglalásba belémeenni szinte fölösleges. A Máv. szénszükséglete lényeges, milliókra rugó összeg és így nem közönyös, sőt elsőrendű fontosságú kérdés az, hogy vajjon honnan is szerzi azt be.

Alig van ország, amely barnaszénben és különösen lignitben oly gazdag volna, mint hazánk. Ezen nagyfontosságú nemzetgazdasági tény ismeretében a Mávnak kezdettől fogva *kötelessége lett volna mozdonyait ezen tüzelő anyagra építeni* és ezáltal egyszerűen az iparvállalatok részére jó példát statuálni. És ha eddig nem tette, *kötelessége megtenni most*, amikor minden idegszálunkat meg kell feszítenünk arra nézve, hogy gazdasági életünket fejlesztve az általános versenyben helyt tudjunk állani.

Ami a magániparvállalatok fűtőberendezéseit illeti azok nagyrésze könnyen átalakítható barnaszén- és lignittüzelésre. Ennek keresztülvétele csakis az illetők maradiságán mulik. Kétségtelen, hogy e téren *premiuumok kifizetésével* nagy eredmények érhetők el és az állam fellendülő ipar révén sokszorosan kárpótolva lenne.

A lignit részére adandó szállítási kedvezmény oly méltányos és hatásában oly áldásos lenne, hogy annak megokolása teljesen felesleges. Az egészséges iparfejlesztés oly kedvezményeket tételez fel, amelyeknek előnyeit régi és új vállalatok egyformán élvezik és ily ked-

vezmény a minden iparvállalatra nézve egyformán előnyös olosó, hőfejlesztő anyag.

Ugyancsak önmagát okolja meg a IV. indítvány is. Az állam sokkal könnyebben kutathatná át az ország feltáratlan szénmedenczeit, mint ahogy azt magánvállalatok tehetnék. Annál is inkább, mert a Földtani Intézetben oly szervet létesített, amelyet magánvállalatok legfeljebb csak nagy áldozatok árán pótolhatnak.

Budapesten, 1908. szeptember hó 10-én.

Aradi Victor, geologus,
az Egyesület r. tagja.

Magyar Bányászok Országos Szövetsége.

— A szövetség megalakítása. —

Az elvetett, igénytelen makkból fejlődik és nő a viharral, a számtalan pusztító ellenséggel küzdő, évszázadokkal dacoló, erőstörzsű, hatalmas koronájú tölgyfa. Hát nem sajátságos az, hogy igénytelen, fanyarizű kis gyümölcs csiraképességében oly életerő rejlik, melyből olyan nagy dolog, mint az óriás tölgyfa fejlődik? És nem csodálatra méltó jelenség, hogy az eszmék világában gyakran az egyszerű, az igénytelen ige is szárnyra kél és utjában az emberiséget vagy annak egyes rétegeit meghódítja, magával ragadja és maradandó nagy művet alkot?

A társadalmi munka mezején, a nemzeti kultúra terén, az állami tevékenység tényezői között sok olyan szervezet van, amely igénytelen magból kelt ki és mégis az erő kiapadhatlan forrásává nőtt! Az életképes eszmét elnyomni nem lehet, sőt ha üldözik, gyorsabban terjed és diadalmas ereje gyorsan meghódítja az emberiség lelkét!

Ilyen csodálatos energiájú eszme volt a lapunk utján elterjedt, ime szárnyra kelt szózat, mely a magyar bányászvilágot országos szövetség alakítására hívta föl.

A szerény fölhívás élénk visszhangra talált. Az elméket megnyerte, a bányásznép szívében gyökeret vert és ma már konstatálható, hogy a bányásztársadalom minden rétege érdekeinek védelme szempontjából a Magyar Bányászok Országos Szövetségét megalkotni, erősbbíteni, gyarapítani törekszik.

Mióta felhívásunk megjelent, az ország minden részéből, a Kárpátok aljáról, Erdély bérczei közül, Krassó-Szörény vármegyéből ép úgy, mint Horvátországból, avagy székesfővárosunkból indítványunkra helyeslő, lelkeshangu levelek érkeztek. E levelek írói mindmegannyian kijelentették, hogy ők a bányászok szövetségéhez készséges örömmel csatlakoznak.

És habár pár nappal ezelőtt is csak sejtettük a sikert, ma a csatlakozó kijelentések vétele

után határozottan állítjuk, hogy a Magyar Bányászok Országos Szövetségének létrejövetele biztosítva van!

Immár kitűnt tehát, hogy a közvélemény nemcsak követeli a szövetség megalakítását, hanem az egyes levelekben letéteményezett eszmék becses anyagot szolgáltatnak a szövetség munkaprogramja részére.

Eltársaink feltűnő módon, egyhangúlag először is kiemelik azon tényt, hogy a Magyar Bányászok Országos Szövetsége a jelenleg már fennálló és virágzó Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesületnek korántsem ellenlábas, annak nem ellensége, hanem ellenkezőleg, igenis annak kiegészítője, még pedig, mint önálló szervezet, melynek munkája csak előmozdítandja az áldásosan működő Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület munkáját.

Ez az Egyesület a bányászati- és kohászattal inkább elméleti szempontból, tudományos módszerrel foglalkozik, holott a Magyar Bányászok Országos Szövetsége a bányászokkal, mint társadalmi faktorkal foglalkozik és azok anyagi és szellemi érdekeit istápolja, fejlődését előmozdítja.

Mi nagy súlyt fektetünk a bányászok érteinek öregbítésére és ezt szervezetek, szociális munka révén véljük megvalósíthatni.

Mi a bányászok érdekeit védve törekszünk a bányászok szociális helyzetét javítani, meggyőződésünk lévén, hogy a magyar bányászatot és kohászatot csakis a magyar bányászok és kohászok szervezett társadalma képes felvirágoztatni és épen ez okból a Magyar Bányászok Országos Szövetsége a magyar bányászati- és kohászatnak magábanvéve is, mint ilyen, a magyar bányászatot és kohászatot erőteljesebb fejlődés mezejére fogja vinni.

Nem tudományos problémák megvitatásával foglalkozunk, hanem belenyulunk Az „Életbe.“ Amit az „Élet,“ produkál — mi a bányászok ügyes-bajos dolgait figyeljük, kutatjuk, tárgyaljuk és ily módon a bányászok társadalmi helyzetét javítani, anyagi érdekeit előmozdítani iparkodunk.

A két egyesület tehát nem ellenséges irányu, de testvéregyesület és mindkettő hazafias működést fejt ki és hazafias, hasznos munkát végez. Mi részünkről ily nézőpontból tekintjük feladatunkat és ha a testvéregyesület érdemduz működését látjuk, keblünket nem az irigység ördöge szállja meg, hanem az igaz barátság, a testvériség nemes érzete.

Mi a megkezdett uton kell, hogy előre törjünk és most már erőt merítve a számtalan lelkesítő szózatból és lelkes bányásztársaink óhajának engedve, kifejtjük azon feladatok sokaságának sorrendjét, melyet a Magyar Bányászok Országos Szövetségének meg kell oldania. Ezen kötelességszerű feladatunk teljesítését nagyban előmozdítják

bányásztársaink levelei, melyekből az érdekeket ki-hámozva és osztályozva, összeállíthatjuk a szövetség szőljét képező pontokat is.

Az a rengeteg szociális munka, melyre a bányászok szövetsége vállalkozik, azért oly sokféle, mert a bányászattal, bányatermékek forgalomba hozatalával, iparral, kereskedelemmel foglalkozóknak mindmennyi különböző érdekeik vannak, melyek különböző bírálás tárgyát kell hogy képezzék.

A szövetség ezen sokoldalú feladatát, az egyes csoportoknak megfelelő osztályok felállításával és az osztályok önálló működésével fogja megoldani. Ilyen, ugynevezett szakosztályok a következők lesznek

1. A bányabirtokosok szakosztálya szak-szervezete,
2. a bányamérnökök, tisztviselők, szakosztálya és szakszervezete
3. a bányaaaltisztek szakszervezete
4. bányamunkások szakosztálya és szakszervezete;
5. bányaközvetítők szakosztálya és szakszervezete
6. bányaiparórok és ipari munkások szakosztálya és szakszervezete

Bányapénzügyi, közlekedéstudgyi, kereskedelmi és gazdasági érdekek védelmét célzó osztály

8. Hírlapszolgálat, bel- és külföldi hírlapokat tudósító osztály?

9. a központi szövetségi ügyvezetőség.

A körülbelül kilencz pontban összegezett osztályszervezetek azért szükségesek, mert csak ily speciális szervezkedés keretébe öntve erős központban centralizálva, képviselheti szövetség minden bányász érdekeit egyformán.

Engedve a közóhajnak, közöljük, hogy a

MAGYARBÁNYÁSZOKORSZÁGOSSZÖVETSÉGE

már legközelebb megtartja alakuló közgyűlését, melyre a meghívók azon t.örak részére, akik csatlakozásukat bejelentették, már elküldettek. Azon tisztelt urak, akik az alakuló gyűlésen részt venni óhajtanak, sziveskedjenek szándékukat „A Bánya“ szerkesztőségének bejelenteni.

Bányászok!

Csatlakozzatok, lépjetek be a Ti szövetségtekbe, a Magyar Bányászok Országos Szövetségébe.

Szerencse fel!

A magyar bányászokat, a bányászattal és az ezzel összefüggő iparral és kereskedelemmel foglalkozókat állásra és rangra való különbség nélkül ezzel felhívjuk a

Magyar Bányászok Országos Szövetségébe
való belépő.

A „Titanit“

a humanizmus szolgálatában.

— A munkásvilág megváltása. —

A szocziális eszmék hatalmas terjedésével lépést tart az államok gondoskodásán a munkások jólétéről első sorban mindazon intézkedésekről, amelyek a munkások egészségének és életének biztonságát vannak hivatva szolgálni. És mégis — sajnos — mindezen óvintézkedések dacára mily sűrűn olvasunk még mindig borzalmasabbnál-borzalmasabb balesetekről, ahol a munkások százai pusztulnak el és mily sűrűn bányakatasztrófákról, amelyeknél száz és száz bányász leli halálát. Ime, közelebb is a pattersoni nagy bányaszerencsétlenség, ahol a dinamit daemonia idézte elő az egész világot megdöbbentő szörnyűséges katasztrófát.

Emberi hatalom nem veheti teljesen elejét a bányaszerencsétlenségeknek, de hatalmában van az, hogy a baleseteket óvintézkedések és mind tökéletesebb gépek, eszközök és anyagok használata által a minimumra szorítsák le. Mily örömmel és elismeréssel kell tehát fogadnunk azt az esemény-számba menő új robbantószeret, amely „Titanit“ név alatt a munkásvilág örömmiadalától kísérve immár forgalomba került és amely robbantószeret *feltétlenül biztossága* folytán arra van hivatva, hogy *megszabadítva a bányászati üzemet a dinamit állandó veszélyétől*, a bányászatot biztossá teszi.

Mi is a „Titanit“? Egy teljesen új robbantószeret, amely amíg kezelésében teljesen veszélytelen, hatásában felülmúl minden más robbantó anyagot. Nem mi állítjuk ezt, hanem megállapította ezt a hivatalos vizsgálat múlt évi május hó 28-án Trenčsénben. Ezt a hivatalos vizsgálatot *Kossuth* Ferencz kereskedelemügyi és gróf *Andrássy* Gyula belügyi miniszterek rendelték el, és a vizsgálatot az ország leghivatottabb szakemberei, mint *Wartha* Vincze műegyetemi tanár, *Gerster* Miklós kir. ipari főfelügyelő, *Klomp* Gusztáv felső ipariskolai igazgató, *Pfeifer* Ignác műegyetemi magántanár stb. foganatosították. A nagy alaposággal s még nagyobb szakértelemmel megejtett kísérletek és vizsgálatok meglepő, szinte hihetetlen eredménynyel jártak. Oly eredményekkel, amelyek kétségtelenül változást hoznak létre a bányászati üzemenél s egyebütt, ahol csak robbantószeret alkalmazást nyernek, ezek felhasználása tekintetében.

Mert ugyan miről is van szó? Arról, hogy fel van találva egy robbantó szeret, amely télvíz idején nem fagy meg, mint a dinamit, amelyet tehát szükségtelen évégből felmelegíteni, ahol a szerencsétlen — esetleg családos — munkás, akire a felmelegítés szomorú kötelessége hárul, nem játszik életével. A Titanit a hőbeállítások iránt teljesen érzéketlen robbantó szeret. Bedobhatják a legnagyobb

lánggal égő kemenczébe, sőt, ha éppen tetszik, el is raktározhatják ott és itéletnapig sem robban fel. Kalapálhatják aczélkalapáccsal, dobálhatják ide-oda, játszhatik vele a gyermek, zsebében hordozhatja a felnőtt, akárcsak a szivarját, anélkül, hogy bármiféle rázkódás, ütés, tűz, elemi vagy emberi külbeállítás kiválthatná belőle a benne elrejtett gigantikus romboló erőt. Hogy mily bámulatot keltő módon „ártalmatlan“ dolog a Titanit, mutatja az, hogy Mannlicher-töltényeket töltött meg vele a fentemlitett előkelő szakértő-bizottság és eleve kipróbált ily katonai löfegyverekből *éles* katonai töltésekkel hatszor — kilőtték. Csudák-csudája ez, de **egyetlenegy lövés sem sült el.** Azután ládába rakták a Titanitot és nem többről, mint *30 lépésről* éles Mannlicher-töltényekkel ezerszeresen keresztül-lukgatták. *A lövegek át és átjárták a robbantó szeret és robbanást mégsem idéztek elő.* Aztán elégették a Titanitot petróleummal áztatott ládában és ekkor se robbant fel.

Az eddig ismert robbantó szeret természetrajzát ismerve, ezek után joggal kételkedhetnénk abban, hogy vajon egyáltalában felrobban-e a Titanit? Vajon-hogyan csálható ki e porból az a *títáni* erő, amit a neve oly büszkén hirdet. Vajon nem mese-e mindaz, amit fentebb elmondottunk, ha csakugyan robbantó szeret.

Éppen ez a Titanit titka. Ez lesz sikerének kulcsa. Ez avatja a kutató emberi elme dicsőséges alkotásává, amelyért halás lesz az egész emberiség. Ez biztosítja részére az egész kulturvilág őszinte elismerését.

A Titanit *csakis saját gyutacsának* tüzeire gyulad meg, robban fel, minden elképzelhető más behatásra ártatlan játékszer ez a gigantikus erejű, rettenetes romboló szerszám.

Mert rombol és pedig irtózatossá erejével. Ugyanazt az átlótt Titanit-patronot, amit már széjjel szakgatott az éles Mannlicher-golyó, elhelyezték egy Transl-féle normal-ólomhengerbe, amit a behelyezett dinamit-patron legfőlegb 8—900 köbcentiméterre képes tágitani. Az az általlótt Titanit-patron, amit semmiféle erőhatalom, tűz, láng, ütés nem bírt reactióra, 1100 és 1300 köbcentiméterre tágitotta, beigazolván ezzel azt, hogy az eddig ismert robbantó szeret között a leghatékonyabb a Titanit.

Szinte curiosumba megy már a szakértő bizottság utolsó kísérlete. *Vasuti sinekre helyezték és nem kevesebb, mint 22 tonnás súlyu, téglával telerakott vasuti kocsi gurították át rajta. Robbanás nem történt.* Bezzeg mi történt volna, ha nem Titanit, de dinamit van a sineken.

Ily fényes eredmények után csak természetes, hogy a bizottság egyhangulag megállapította, hogy a Titanit nemcsak hatásában kitünő, de ami a fő, *teljesen veszélytelen robbantó szeret.* És hogy veszélytelen-e mily mérvben elismert, legeklátásabbul

bizonyítja *Kossuth* Ferencz kereskedelemügyi miniszternek azon intézkedése, amely szerint a *Titanit* szállítását az égvényes anyagokra vonatkozó rendelkezés alól felmentette és megengedte, hogy a *Titanit* a vegyes- és teherronatokon elővigyázati óvintézkedés nélkül szállítható. Már ennél az egynél fényesebb bizonyítvány veszélytelensége mellett el sem képzelhető az intézkedés igazolja legjobban azt, hogy *Titanit* igazán a humanizmus szolgálatában áll.

Háttha most még azt is tekintetbe vesszük, hogy hatósági intézkedésre, még gyártása közben is mellőzik az összes biztonsági intézkedéseket, amik a dinamitnak, de akár a lőpor-, vagy lögyapotnak gyártásánál is szigorúan előírva, szemmel láthatóvá lesz, hogy a munkásvilágra áldást hozó, valósággal megváltást jelentő, korszakos találmány a *Titanit*. Feltalálója az egész emberi nem igazi hálájára számíthat már csak azon szempontból is, hogy nem a háborus emberpusztító gépek számára szerzett új rémes erőt, hanem tisztán a polgári produktív munka számára. A *Titanit* nem lőszer, e célra teljességgel hasznavehetetlen, amde annál erősebb annál hatalmasabb fegyver a munka szolgálatában és megnyugtató, biztos eszköz a munkás testi épisége tekintetében. Ilyformán az eddig halálveszedelemekkel járó robbantások rendes, szinte békés, biztos foglalkozási ággá válnak.

E szempontból tehát mi csak szolgálatot tesszünk az általános közérdeknek, a munkásnépnek és elsősorban a hazai bányászatnak, amidőn az általános figyelmet erre a robbantószerre irányítjuk. Erre a robbantószerre, amelyet világszerte a legnagyobb örömmel fogadott a bányászközönség. Az Északamerikai Egyesült Államokból maga Clark szenátor (milliárdos szénbányatulajdonos egyébként) járt itt. Valósággal fellelkedett a *Titanit* fentemlített tulajdonságain és összes bányáiban — legfőbbképen munkásaira való tekintettel — egy csapásra bevezette a *Titanit*ot.

Nem lesz ez másképpen másutt sem. A *Titanit* bizonyára elindul hódító körútjára, s reánk ez annál örövendetesebb, mert ez a trenszéni gyártmány viszi ismét világgá Magyarország jó hírét, a humanizmus szent nevében.

Pályázat tengeri hajók szállítására. Rómából jelenté tudósítónk: Az olasz államvasutak igazgatósága pályázatot hirdet a következő tengeri hajók szállítására: egy turbinás gőzhajó személy-, podgyász-, áru- és postaszolgálatra berendezve, mely az anyaország Szicília és három hasonló berendezésű hajóra, mely a félsziget és Szardegna között bonyolítja le a forgalmat. Egy teherszállító hajóra, mely Velenczében teljesít majd szolgálatot. Az előbbiekre a pályatervek október 15-ig, az utóbbira pedig október 31-ig adandók be.

BÁNYÁSZATI HIREK.

— **Adatok egy magyar iparvállalat — iparpártolásához.** Az esztergom—szászvári szénbányatársulat kebelében megalakult Hungária mésziparvállalat dorogi mészkemenczéiről van szó. Bár az országban számos kitűnő cég pl. Gedeon és Kont és mások kifogástalan szaktényezők e téren, a mészégető kemenczét a társulat mégis porosz építésszel készíttette el. Dícséretükre legyen mondva, volt bennük **annyi hazafiság**, hogy kikötötték, miszerint az égetőket magyarországi barna szénre kell berendezni. Viszont azonban a porosz építész sem volt kevésbé hazafias lelkületű férfiú és a kölcsönös hazafiasságnak eredménye az volt, hogy a mészégetőkben **a magyar szénét nem lehet használni.** A dolog pörre került és míg a társulat a szerződésre hivatkozik, addig viszont az építő, azt hangoztatja, hogy ő nem tehet róla, **hogy a magyarországi szén iparüzemre alkalmatlan.** Ilyen nálunk a magasabb iparvédelmi politika és így védelmezik a magyar ipar érdekeit — a magyar iparvállalatok. A botfalvi cukorgyár porosz építői nem voltak ilyen hazafiasak, mert az ő zsebük volt érdekelve és ezért igen szépen berendezték az üzemet magyarországi lignitre. Kíváncsian várjuk a bíróság döntését és addig is üdvözljük az esztergom—szászvári kőszénbánya társulatot magyar iparvédők népes táborában. Ezen ügy megérdemelné, hogy a gyárparosok országos szövetsége elé vigyék és kíváncsiak volnánk, vajjon mit mondana annak elnöke az esztergom—szászvári szénbányatársulat vezérigazgatójának?

— **Adatok egy városi képviselőtestület iparpártolásához.** Az első magyar üvegyár r.-t. felszámolt és eladta az Esztergom város és a Kenyérmező között fekvő gyárát a — kartellnek. A kartell persze beállította az üzemet és ez által kb 500 munkás elvesztette kenyerét. Eddig még minden rendben volna, tekintve, hogy Magyarországról van szó. De az ügynek folytatása volt. Az esztergomi helyőrség részére gyakorlóteret keresnek és a választás így az elhagyott üvegyári épületre esett, amelyet a hozzátartozó kb. 25 holdnyi területtel együtt **meg is vettek.** Ezáltal e kitűnő fekvésű, iparüzemekre felettebb alkalmas terület és kész gyárépület elveszett. De még itt sem állott meg az ügy. Katonáknak természetesen sok hely kell gyakorlóteré céljára. Ezért megalkudtak a várossal arra nézve, hogy a szomszédos 1750 holdnyi legelőt kibérelék 30 évre, évi 10.000 koronáért, egyszersmind kikötötték, hogy **e területen szénre kutatni csak katonáék külön engedélye alapján szabad.** A városi képviselőtestületben egyetlen tag szólott en kérés ellen, Schwarcz Ádám, akinek nagy fáradság árán sikerült kieszkö-

zolni, hogy az ügyet a minisztériumhoz megfelebezzék. — Kíváncsian várjuk a döntést, amelyről azt hisszük, hogy meg fogja védeni a magyar bányászat érdekeit. Elég sajnós, hogy a magyar bányászat fejlődésének még ily akadályokkal is meg kell küzdenie.

— Bányatelek adományozás Esztergom megyében.

A budapesti m. kir. Bányakapitánysághoz a közalapítványi igazgatóság, mint a magyar vallásalapítványi pilis-maróti (ezelőtt csolnoki) uradalmainak törvényjogi képviselője, az esztergom megyei Csolnok község határában egy kettős vájnamértéket „János“ védnévre és egy egyszerű bányamértéket és határközt „Julia“ védnévre kérelmezett. A Bányakapitányság bányajárás napjával 1908. október hó 26-át jelölte meg.

— Ki árusítja az állami vasművek gyártmányait!

Ere a kérdésre sokan, igen sokan szeretnék azt válaszolni, hogy „én vagyok az a boldog halandó, akit az a ritka szerencse ért, hogy az állami vasművek gyártmányait árusíthatom.“ Az, a ki az állami vasművek főelárusítójának, vezérképviselőjének, vagy főügynökének mondhatja magát, biztos évi jövedelme 200.000 korona. Eddig a vasművek gyártmányait Juhos Gyula és társa cég hozta forgalomba. Egyedül ennek a cégnek volt joga a vasművek nevében üzleteket kötni. Vagyis, a ki az állami vasművektől vasat vagy vasárut akart, az csak a Juhos Gyula és társa cég irodáján át juthatott hozzá. Ez a kitűnő szerződés a Juhos-cégnek évenként jelentékeny jövedelmet hozott, úgy hogy a cégjegyzék főnöke nemrég, mint milliomos költözött a másvilágra. A haláleset után a kormány felbontotta a céggel a szerződést, melynek egyik lényeges pontja az volt, hogy a cég jutalékokat kapott minden után, a mit a vajdahunyadi vasműgyár előállított. A szerződés felbontása után az állami vasművek — egyelőre — az előállítását rábizta vaskartell irodájára. Ez azonban csak ideiglenes megállapodás, mert kitűnő üzlet után, mely kevés munkával, de sok, igen sok pénzzel jár, nagyon sokan törik magukat. Hir szerint a versenyfutásban résztvesz egy nagyobb pénzintézetünk is, mely erősen bizik jó összeköttetésében s reméli, hogy a kormány vele fog szerződni.

— **A Magyar Vasművek és Gépgyárak Országos Egyesülete** e hó 11-én tartotta a nyári szünet utáni első ülését megnagyobbított új helyiségében, mely alkalommal az elnök, vaskövi Förster Nándor min. tanácsos melegen üdvözölte az egyesület tagjait s megnyitójában rámutatott azon fontosabb teendőkre, melyek a legközelebbi időben az egyesület által elvégzendők lesznek, nevezetesen az új ipartörvény tervezetre, mely az érdekelt testületek részéről igen gondos áttanulmányozást igényel. Az ipartörvénynek a munkaadó és munkás közötti viszonyokat tartalmazó részét az egyesület a Magyarországi munkaadószervezetek központjával együtt fogja tárgyalni. Az egyesület okvetlen szükségesnek tartja, hogy ezen törvénytervezet megvitatására a kormány részéről kellő idő engedtesse, nehogy az új ipartörvény esetleg oly határozmányokat tartalmazzon, amelyek a gyakorlatban sérelmesek. Az egyesület munkaprogramja tárgyát képezi továbbá az ipari munkának vásár- és ünnepnap szüneteléséről szóló törvényjavaslat is, ugyancsak az új végrehajtási törvény, amely az ipari érdekeltégek előzetes meg-

hallgatása nélkül szavaztatott meg s sok indokolt panaszra ad okot. Ezért az egyesület a legsérlemesebb rendelkezések lehető módosítása iránt a szükséges lépéseket meg fogja tenni. Ugyancsak foglalkoznia kell az egyesületnek vasuti üzletszabályzat új tervezetével is. A napirendre áttérve, több rendbeli állami támogatás elnyeréseért véleményezés végett leadott kérvény nyert elintéztet. Az egyesület ama kérelme, hogy az állami és az állam befolyása alatt álló közlekedési és iparvállalatok utasításának — hogy a szállítási határidőnek kimutathatólag a gépgyárak üzbibáján kívül történt tullepése esetére ne tanusítsanak rideg, és méltánytalan eljárást, a kereskedelmi miniszter által teljesíthetőnek nem találhatván; ez irányban újra felvilágosító felterjesztéssel fog a miniszterhez fordulni.

Az országos bányászati és kohászati egyesület közgyűlése nem foglalkozik az ipartörvénytervezettel.

— **Új aranybánya Szatmárban.** A nagybányai járásban levő Iloba községben, mint értesülünk, egy fővárosi pénzintézet két hónap óta bányászati kutatásokat és furatásokat végeztet. Iloba község már a 15-ik században nevezetes bányaközség volt. Arany ércben gazdag határában egész 1848-ig élénk bányaelet volt. Ekkor a bányakincstár a bányászatot beszüntette és azóta paragon hagyta a vidéket. Most ismét új élet támad az ősrégi bányász falucskában és a közel jövőben — mint egy kiváló geologus nyilatkozott — aranybányászatunk jelentékeny központja lesz Iloba községe. A mostani kutatási munkálatokat Fazék Gyula bányamérnök, a selmecbányai bányászati akadémia assistense vezeti nagy apparátussal.

— **A német vasművek szindikátusának meghiusulása.** A német vasművek ezelőtt másfél évvel próbaidőre szindikátussá alakultak. Ennek természetesen megvolt a maga jótékony hatása a vasművek dividendáira. A próbaidő eltelté után az elmúlt hetekben újra megindultak a tárgyalások a szindikátus szervezetének állandósítása iránt. Mivel a kezdet kezdetén dissonáns hangok vegyültek a tárgyalásokba, különösen gr. Henckel-Donwersmarknak „Kraft“ műve bírálta élesen a szindikátus másfél évi működését és hozzájárulását oly feltételekhez köthette, mely az egyesülés létrejöttét meghiusította. Szinte kizárólagos monopoliumot követelt az Elbe vidékére, ami annyit jelent, hogy ezen a vidéken úgy állapítja meg az árakat, ahogy azt akarja. Ebbe a többi vasművek természetesen nem egyeztek bele, úgy hogy ismét esinós kis verseny várható a vastermelés és gyártás terén Németországban, ami jótékony hatással lesz a nálunk is grasszáló vaskartellre.

— **Olasz sztrájkstatisztika.** Rómából írja levelezőnk. Ma tette közzé az olasz állami statisztikai hivatal az 1905-ben lefolyt ipari sztrájkok statisztikáját. Nincs jelenleg a világon állam, ahol a munkásság öntudatosabban, mondhatnók merészebben követelné igaz, vagy annak vélelmezett jogait, mint Olaszországban. Míg a legtöbb kulturállamban az ipari termelésnek csak néhány ágazata van eddig szervezve, addig az olasz munkásság tüntetően él az „általános“ sztrájk fegyverével, ezzel is dokumentálva azt, hogy a proletáriátusság érdeke minden foglalkozási ágban egy ugyanaz. Jelenleg például a szicíliai kőbányások sztrájkolnak, mert munkabér-

ket egy lelketlen trüsztt annyira loszorította, hogy meg-
 élhetőség is illuzóriussá vált s ime, egész katariai
 munkásság szolidaritást vállalt velő hűfőről kedd
 reggelre kitört: városban általános munk: Az
 összetartozás érzete igen ki fejlődve
 kásság között s o tizza meg azt
 nul sok általános 1905-ben 628
 mol be a hivatalos jelentő, amelyben 110
 vett részt. Földrajzilag így oszlik meg
 tika: Legtöbb a sztrájk Lombardiában, nagy-
 ipar vidéké Itt 142 esetben volt bérharcz, melyben
 tizenhatezer munkás vett Legkisebb szám Ka-
 lábriában, az ország legszegényebb részén. Mindössze
 egy sztrájk volt 140 résztvevővel. Földművelészetben is
 Lombardiában volt legtöbb, 20 esetben ötezer résztvevő-
 vel. A lakosság szegénységét dokumentálja az körül-
 mény, hogy az összes sztrájkok közül 407 esetben női
 munkások száma meghaladta 60 százalékot és csupán
 9 oly bérharczot említ fel jelenté. Különösen férfi
 és női munkások között nem nagy az összetartás, mert
 ez utóbbiak igen hamar válnak sztrájktrózkké. Gyermek-
 munkások 319 esetben vettek részt a bérharczban. Leg-
 erősebb az összetartás érzete az olasz stótmunkásoknál,
 akik minden egyes sztrájkban 91—99 százalékban vettek
 részt, legesekélyebb a cipőszeknél, akiknél e szám 20
 százalékra stlyed. A sztrájkok alatt 827.000 munkanap
 alatt 2.248.000 lira veszett el.

— **Kinevezés.** A pénzügyminiszterium vezetésével
 megbízott magy. kir. miniszterelnök *Malmosi Mihály dr.,*
Ribánszky Kálmán dr., Holics Endre dr., Alliquander
Ödön végzett bányahatósági segédülje hallgatókat és
Mészáros László bányahatósági fogalmazó gyakornokot
 bányaeszküdtökké nevezte ki.

Arlejtési hirdetés.

A cs. és kir. utászszertárnak szállítandók
 következő tárgyak:

300 db kocsibatta nyéllal, 30 db kerékkötő saru-
 láncz, 30 db kerékkötő saru, 30 db jégkarika, 20 db
 kocsiemelő, 20 db hidfüggőláncz, 1500 db csákány, 1500
 db lapát, 20 db 26 cm-es talajfűrő, 1000 db 3, 1000 db
 6, 500 db 13, 25 db 20 mm-es esigafűrő, 35 db 20, 35
 db 32,5, 40 db 40 mm-es lapos, 40 db 32,5, 30 db 37,5,
 30 db 40 mm-es félgömbölyű, 30 db 30 mm-es göm-
 bölyű, 30 db 30 mm-es, 30 db 37,5 cm-es háromszögle-
 tes, 20 db 30, 20 db 37,5 cm-es félgömbölyű nagyoló,
 50 db 17,5 cm-es gömbölyű nagyoló, 120 db 15, 80 db
 20 cm-es háromszögletes nagyoló, 50 db 30 cm-es fél-
 gömbölyű simító, 80 db 17,5 cm-es gömbölyű simító,
 130 db 15, 80 db 20 cm-es háromszögletes simító, 750
 db 15 cm-es fűrészsimító mind eresztő reszelő nyéllal,
 100 db 73 cm-es kézi fűrészszállvány, 50 db keskeny
 fejsze, 400 db kézi balta, 350 db gyalogsági kézi balta,
 700 db erdei balta, 50 db kőműves-kalapács, 20 db nagy,
 20 db kis hegyes kőműves-kalapács mind nyéllal, 80 db
 kottós simító gyalu, 30 db taroló gyalu, 20 db 39 mm-es
 egyszerű simító gyaluvas, 20 db 45, 30 db 54 mm-es
 kettős simító gyaluvas, 30 db 33 mm-es gyaluvas, 80
 db simító penge, 600 db 1 m-es tizrészi mérőpálcza, 70
 db lapos hidegvéső, 40 db melegvágó, 30 db vasból kö-
 télhuzó dob, 100 db 73 cm-es kézi fűrészlap, 80 db
 73 cm-es összehajtható kézfűrész, 50 db 103 cm-es
 keresztfűrész, 30 db 96 cm-es erdei fűrész, 600 db 26
 mm-es erős, lapos véső nyéllal, 800 db 24 mm-es ha-

rapófőgő, 1000 kg 5-ös, 50 kg 12-es, 300 kg 20-as, 300
 kg 25-ös, 400 kg 34-es, 100 kg 42-es, 100 kg 50-es, 100
 kg 60-as számú fekete vasbádóg, 10 kg 20-as, 10 kg
 31-es, 15 kg 38-as, 40 kg 46-os, 500 kg 60-as, 40 kg
 76-os, 100 kg 82-es, 50 kg 94-es, 100 kg 100-as számú
 vasdrót, 100 kg 2/50, 600 kg 3/50, 100 kg 4/30, 100 kg
 4/26, 2000 kg 4/40, 800 kg 4/50, 200 kg 4/60, 200 kg
 5/45, 100 kg 6/22, 100 kg 6/32, 200 kg 7/20, 100 kg
 8/50, 400 kg 10/24, 300 kg 10/35, 200 kg 10/40, 1600
 kg 10/50, 100 kg 25/60 mm-es szalagvas, 100 kg 12,
 100 kg 13, 1000 kg 15, 300 kg 17, 600 kg 22, 500 kg
 34, 300 kg 50, 100 kg 55, 100 kg 70 mm-es négyzetes
 vas, 1000 kg 10/60, 400 kg 12/28 mm-es lapos vas,
 2800 kg 12/60 mm-es lapos vas 4 méteres rudakban,
 200 kg 13/30, 500 kg 13/50 mm-es lapos vas, 2800 kg
 13/65 mm-es lapos vas 4 m-es rudakban, 100 kg 15/35,
 300 kg 15/100, 100 kg 25/70 mm-es lapos vas, 100 kg
 13, 100 kg 15, 100 kg 20, 300 kg 28, 100 kg 24, 300
 kg 32, 100 kg 34 mm-es gömbölyű vas, 100 kg 25/25/5,
 100 kg 55/55/5 mm-es sarokvas, 150 m. 38-as, 200 m.
 60-as számú lapos láncz, 100 m. 46-os számú csavart
 láncz, 2500 db 3/8-os, 2800 db 1/2-es, 400 db 5/8-os, 200
 db 3/4-es számú hatszegletes csavarház, 1500 db 35
 mm-es eresztékszég, 2000 db 50, 4000 db 80 mm-e-
 lafetta lemez-szeg, 3000 db 85, 1000 db 95, 500 db 130,
 1000 db 160 mm-es burkolószeg, 1000 db 0-ás, 3000
 db 4-es, 1000 db 6-os, 2000 db 8-as, 1000 db 10-es, 1000
 db 12-es számú bádógszegecs, 1000 db 00-ás, 1000 db
 0-ás, 2000 db 1-es, 1000 db 2-es, 1000 db 3-as, 2000 db
 4-es számú hordószegecs, 1000 db 35/8-as, 2000 db
 10/60-as, 3000 db 13/60-as számú tartályszegecs, 3000 db
 40/7-es, 2000 db 50/7-es, kapupántszegecs, 10000 db 1-es,
 1000 db 3-as, 1000 db 5-ös számú alátét tárcsa, 400 db
 1-es, 100 db 2-es, 100 db 3-as számú fekete csat görgő-
 vel, 100 db 2-es, 100 db 4-es számú horganyozott csat
 görgővel, 1000 db 27/7-es, 1000 db 25/20-as, 1000 db
 42/20-as, 1500 db 42/40-es, 15000 db 50/25-ös, 1000 db
 50/13-as, 2000 db 50/60-as, 6000 db 65/70-es, 2000 db
 85/50-es számú laposfejű facsavar vasból, 1000 db
 42/20-as, 2000 db 65/25-ös, 1000 db 65/35-ös, 2000 db
 65/40-es, 2000 db 65/150-es számú félgömbölyűfejű fa-
 csavar, vasból, 200 db 4/30-as számú zárópecsek, 3000
 db 9/13-as, 2000 db 12/20-as, 2000 db 16/25-ös, 1000 db
 18/20-as, 12000 db 18/35-ös, 4000 db 20/40-es, 10000 db
 22/45-ös, 10000 db 28/55-ös, 6000 db 28/65-ös, 12000 db
 31/80-as, 4000 db 42/100-as számú vas, asztalos drótszeg,
 1000 db 16/25-ös, 4000 db 18/35-ös számú vas, bogrnár-
 szeg, 3000 db 13/13-as, 8000 db 18/20-as számú kartács-
 szeg, 36000 db 20/20-as számú fejelőszeg, 100 kg 40,
 200 kg 60 mm-es gömbölyű Bessemer-aczél, 100 kg
 5/20 mm-es lapos rugóaczél, 100 kg 20/40 mm-es lapos
 kévelt aczél, 100 kg 20/50 mm-es lapos öntött aczél,
 100 kg 32 mm-es négyzetes aczél.

Kés-vasalkatrészek.

100 db aczél tengely, 2000 db ponton-evező vasalás,
 400 db csavarházas csákány-csapszeg, 400 pár csákány-
 rugó, 500 db alátét fedőkupak, 3000 db állványkapocs,
 200 db tengelyforgó, 500 db alsó talpabroncs, 300 db
 kis fejabroncs, 400 db talpsaru, 200 db nagy, 400 db
 kis kikötőzölöp-saru, 50 db öntöttvas csuszatósar, 1000
 db teljes kerécsavar, 200 db lócs alsó rész vasból.

A minták megtekinthetők a budapesti cs. és
 kir. 7. számú utászszakasznál. Az ajánlatok zárt és
 lepecsételt borítékban, amely „Offert auf Material-
 lieferung pro 1909.“ felirattal látandó el, 5 száza-
 lék bánatpénzzel együtt a klosterneuburgi utász-
 szertár irodájába nyújtandók be 1908. október
 hó 8-áig.

Szabadalmi hírek.

42.953. Isz. Kotál Henrik építész. Netzkál Gyula kereskedő Budapest. Eljárás építkezési és hő elszigetelési czelokra szolgáló könnyű habarcs előállítására. VIII/a oszt. 1907. nov. 9.

42.959. Isz. Allgemeine Elektrizitätsgesellschaft Berlin. Elektroda ivilámpák számára. Pótszabadalom a 42.063. szabadalomhoz. VII/h. oszt. 1908. jan. 14.

42.960. Isz. Couper Coles Sherard Osborn, elektrometallurgus. London. Eljárás czeмент előállítására. XXII/d. oszt. 1908. jan. 9.

Szerkesztői üzenetek.

A. B. Léva. Uraságod azt a tanácsot adja, hogy közöljünk tudományos cikkeket, mert azok „előkelővé” teszik a lapot. Szives tanácsát nagyon köszönjük, de Ön kegyes lesz és megbocsát nekünk, ha nem élünk vele. Hogyha figyelemmel kísérte volna lapunk legutolsó számait, rájött volna arra, hogy miért? De egy példa meg fogja világítani álláspontunkat. A „Bányászati és Kohászati Lapok” múlt évi egyik számában egy igen nagy fontosságú cikk jelent meg. Dr. Pfeifer Ignác, ez az európaszerte ismert szakemberünk, fejtette ki, hogy a magyarországi szenek világitógáz gyártására éppen oly jól beválnak, mint a porosz szén. A tudós azt kétségbevonhatatlanul bebizonyította. Mindamellett alig használják, hála a lépten-nyomon felbukkanó előítéletnek. Ez valóságos Isten-csapása a hazai szénbányászatnak. Mint mindennek, ugy ennek is megvan a maga tizparancsolata, de ennek mind a tiz pontja az egyedül üdvözítő porosz szénről szól. E kitűnő találmány azonban nem érthette el azt a hatást, amelyet el kellett volna érnie, mert nagyközönséghez nem férközhett. Nekünk tehát — tessék ezt megszívlelni — éppen az a feladatunk az a célunk, hogy az ily igazságokat a lehető legszélesebb körökben terjesszük és ezáltal az igazságokat győzelemre vigyük. Mi nem akarunk új igazságokat felfedezni, mi csak azok hirdetői vagyunk. Ezért ne várjon tőlünk tudományos, „előkelő” cikkeket.

Esztergom. Szives adataiért hála és köszönet. Igen üdvöndöznék, hogyha mennél előbb üdvözölhetnők minálunk és adatai bő tárházából meríthetnők.

F. E. Bártia. Az idő, az idő, az oly kevés, hogy alig jut. De azért levél a napokban meg. Üdv.

Kiváncsi Fernezely. A szomolnoki kénkovandubányát a magas kincstár állandóan deficizzel műveltette. A múlt óta magánüzemben kb. 450.000 kor. *tiszta hasznot* hajt évente.

Előfizető Déva. A nagyági bányát már 150 óta művelik. Zuzdájuk csak időnként volt. 2. A szegény érczet a lányokra szórták. 4. Gavallérok.

L. S. Radnót. Lobkovitz herceg volt utolsó bányászminiszter.

tanácsos Bp. A pénzügyminiszteriumnak tényleg olyan a szervezete, hogy ezen ügy nem igen illik belé. 2. A kereskedelemügyi kormány még eredményesebben vállalkozik. 3. M.Á.V. Diósgyőr ect.

TŐZSDEI HIREK.

A berlini tőzsde árjegyzése lanya. A rajna-westfáliai nyersvas szövetségek valószínű felbomlása kedvezőtlen hatással volt a bányapiacra, az árfolyamvesztések azonban nem haladták túl az 1 százalékot.

A bécsi tőzsdén a kőszéniparértékek keresetek voltak. A galicziai kárpitrészvény 5 kor.-al emelkedett.

A budapesti tőzsde irányzata még mindig lanya, csak a széniparrészvények irányában mutatkozott kereset.

— **A belföldi vaspiacz.** Ismeretes dolog, hogy magyar vasművek kartelje az osztrák kartellel eddig az árak tekintetében egyformán járt el. Rendszerint előbb eszmeeserét folytattak és csak akkor határozták el, vajjon megváltoztatják-e árakat. Legutóbb azonban az osztrák kartel önállóan járt el és a fontosabb cikkek egységárát leszállította, mert német konkurrenzia kiváltképpen a határszéli vidéken, olcsóbban kínálta az árut. A példát nálunk nem követték, mert a magyar gyárak megrendeléssel bőven rendelkeznek és alig teljesíthetik szállító kötelezettségeiket. A nagy elfoglaltság onnan van, hogy a magyar kormány, nehogy a tavalyi kellemetlenségek ismétlődjenek, nagy megrendelést tett vasuti felszerelési cikkekéből, vagonokból. A megrendelés záros határidőre szól és még abban az esetben is sok munkát adhatott volna gyáraknak, ha teljes erővel dolgozhatnának. Ámde néhány nagyobb vasmű gyökere átalakítást végeztetett, a mi némileg megakadályozza, hogy az üzemet az egész vonalon folytathassa. A vaspiacz kellemes meglepetést okozott, hogy bár a német nyersvaskartel bomlásnak indult, mégis fölemelték a felsősziléziai nyersvas árát, még pedig, mint berlini tudósítónk jelenti, a felsősziléziai származékos öntött vas árát 2 és fél márkával, a kovácsolt vasét 7 és fél márkával tonnánként.

— **A német aczél-kartel.** A német aczél-kartel most közölte kimutatását augusztusi forgalmáról. Szállítottak összesen 401.159 tonnát, a júliusi 388.707 tonnához és a tavaly augusztusban szállított 521.460 tonnához képest. Félgyártmányból 123.464 tonnát, vasutifelszerelési anyagból 159.234 tonnát, formavasból 116.371 tonnát szállítottak.

— **A fémpiaczról.** Bár a készárutlet vörösrézben igen élénk volt, a Standard rézjegyzése kevésbé szilárd, sőt kedveztlen. Ügylátszik, hogy ezt a newyorki és párisi értéktőzsde okozta, mert a rézbányaértékek hanyatlottak. Az ónpiacz határozottan lanya volt, a minék oka csekély kereslet, a melylyel élénk kínálat állott szemben. Egyedül az ólom és horgany zárult drágábban, után mind két fémbe különösen Anglia élénk vevő volt. A mai fémárak a következők: Finom vörösréz 160 korona, Banca, Hilliton és Straitsón 326 korona, Bányayón 320 korona, Hohenlohe horgany 54 korona, selmecezi vagy nagybányai ólom 43 és fél korona, Antimon Regulus 78 korona.

A budapesti értéktőzsde hiv. árjegyzései 1908. szept. 16-án.

				Záróárfolyam			
				Pénz		Áru	
				korona	fillér	korona	fillér
Északmagyarországi e. k. b. és iparvállalat	névérték	200	oszt. 13	272	—	276	—
Felsőmagyarországi bányászat és kohóipar		150	20	545	—	555	—
Köszénbányászat és téglagyár részv.-árs.		20	20	430	—	435	—
Magyar aszfalt részv.-árs.		200	10	150	—	155	—
Magyar ált. köszénbányászat részv.-árs.		200	20	665	—	675	—
Salgótarjáni köszénbányászat részv.-árs.		200	32	594	—	595	—
Danubius hajó- és gépgyár	"	150	10	229	—	230	—
Első m. gazd. gépgyár	"	200	20	385	—	395	—
Pegyver- és gépgyár részv.-		300	32	299	—	304	—
Ganz és Társaság vasöntöde		800	160	2875	—	2900	—
M. belga fémipar részv.-árs.	"	200	16	—	—	—	—
Nadrágyi vasipar		400	40	—	—	—	—
Nicholson gépgyár		200	14	216	—	220	—
Rimamurányi-salgótarjáni vasöntöde		200	28	559	50	559	50
Schülek-féle vasöntöde		400	24	400	—	410	—
Weitzer J. gépgyár		250	20	410	—	414	—
Első magy. betüöntöde részv.-árs.		200	18	330	—	360	—
Hungáriai műtrágya-gyár		200	14	370	—	390	—
Magy. fém- és lámpaárnyékgyár részv.-árs.		200	16	285	—	289	—

Londoni fémárak 1908. első felében.

		Márcz.	Április	Május	Junius	Julius	Auguszt.
		hó végével koronákban					
Réz	Lemezek és ingotok	150.79	145.45	145.21	143.89	146.62	151.30
	Válogatott áru	151.97	145.45	144.62	143.89	147.80	151.30
	3.5% enged. Electrolyticus réz	153.15	147.22	145.80	145.07	148.98	154.25
2.5% enged.	Standard	145.02	136.73	136.21	134.46	149.89	143.65
	Szokásos áru	146.20	137.91	137.39	135.78	142.65	145.42
	Angol tömbökben	340.60	342.93	308.12	297.22	325.05	313.80
Ön	"	342.95	345.29	310.48	299.58	327.40	318.15
	Finomított áru	345.33	347.65	312.84	301.94	329.75	318.51
	Straits (készpénz) -- (három hónap)	339.71	342.68	304.87	295.15	324.75	313.80
Ön	Ausztrál: — —	336.16	339.09	302.51	297.51	328.88	315.27
	Banka ön, készpénzben — három hónap	340.01	342.63	305.17	295.45	324.17	325.20
	347.25	353.72	305.46	303.26	339.77	320.71	
Ólom	Spanyol v. idegen lágyólm	341.19	347.67	301.63	301.35	331.80	320.71
	Angol tömb	33.85	31.48	30.69	29.78	31.36	31.28
	" L. B.	34.30	31.93	30.98	30.37	31.80	31.98
Zink	Mázag	35.48	33.41	31.87	31.55	32.68	33.97
	Ólomfehér	39.62	39.02	37.78	37.74	37.69	38.86
	Közönséges	44.94	43.75	42.50	42.46	42.40	42.39
Antimon	Külföldes	49.52	49.96	46.63	43.93	45.05	45.04
	Angol	51.15	51.44	47.52	45.11	46.23	46.66
	Tiszt:	50.56	51.13	48.40	45.70	47.11	49.38
Higany	Crudum —	80.42	78.04	82.64	79.02	73.02	73.00
	50% o-os	39.03	36.66	34.24	35.38	32.98	33.97
Alumínium (98-99%)	—	21.29	21.29	—	22.41	21.79	18.84
	—	5.83	5.83	5.73	5.64	5.62	5.69
Nikkel (98-99% 40%)	—	3.30	4.63	4.21	2.31	2.31	2.30
	—	437.57	437.53	436.80	436.39	435.75	406.23
Ezüst	—	88.97	86.56	84.90	86.77	83.83	82.08
	—	—	—	—	—	—	—

1908. é. 8857. sz.

Hirdetés.

Karó a Dimba Tóli hegyben bányász-
"Traj" cégű bányatársulat eddigi igazgató,
Gligor Péter elhaláloz. folytán felelős
aradván, alulírott bányabiztosság
bány. ársulat részé alatt kir. bányakapitány
1908. 53490 sz. utasít. szerint általános bányá-
törvény 149. §-a alapján, igazgató választás céljából
folyó évi október hó 26. napjának d. e. 10 órájára
bányabiztosság hivatalos helyiségében rendkívüli tüz-
gyűlést rendel. melyre nevezett bányatársulat bejegy-
zett részvényeseit és azok eselleges jogutódjait oly
sitéssel hívja meg, hogy ált. bányatörvény 153. §-a
értelmében a tárggyűlésen mindenki csak személyesen,
magy törvényes meghatalmazottja által élhet szava és
jogával; a távolmaradók megjelent fiókok
hoz satlakozóknak fogva tekintetni.

Bejegyzett bányarészvényesek: Gligor Péter, Bor-
lea Zsigmond, Hentin Miklós, Adá Justin, kisk
Stojka Anna, ifj. Stojka József, Ilona, kisk
Szabó Katalin, István, Károly Jf

A m. bányabiztosságtól.
Abrudbánya, 1908. évi szeptembe 11-én.

P. H. Cledzny,
kir. főbányabiztos.

HIRDETÉSEKET

felvesz

„A BANYA“

kiadóhivatala

BUDAPEST,
VIII., Kender-utca 6. szám.

Bányavasut

alkatrészeit, u. m. bányasíneket kötő-
szerekkel, váltókat, korongokat, csille-
kerékpárokat, bányacsilléket, felépltményi
szerszámokat; továbbá lokomobllokat, ka-
zánokat, körszivattyukat, furóaczellt, da-
ruk, czölöpverők, siklók stb. stb.
használt és új állapotban előnyösen szállit

KOHN A. M.

BUDAPEST, V., Váci-ut 16. szám.

SZABADALMI

és védjegyjogtalom kieszközlése az összes
kultúrálamban

ÄDLER MIKSA okleveles gé-
pésmérnök

hites szabadalmi ügyvivő

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 51.

Telefon 106-55. Telefon 106-55.

BUDAPEST-ANGYALFÖLDI
KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT

GRÖSZ A. ES TÁRSA

VI. FAY-UTCZA 67

betűkkel gépekkel
mindennemű te-
nyek, arany-

Köszönterület kiaknázására vállalkozó

kere. ik. A területen szinelőjüvetel
konstatály: jelenleg 10.000 (tízezer)
hold n foglaly: Ezenkívül
egé. atolható,
30 000 erjedé. kiadó

Világra szóló magyar találmány!

(szabadalmi igénye 6437., védjegye 17.823.
belajstromozva.)

A természettudomány legújabb vívmánya folytán a haj, szakáll, bajuszszálak magyát képező anyagnak felfedezése alapján készítve. A „Hajvédő Sámsonid“

a hajhullást megszünteti.

A „Hajtermő és növesztő Sámsonid“ néhány heti használat után az utasítás betartása mellett a legöregebb egyén teljesen kopasz fején is

a haj termését előidézi,

a ritka és rövid hajzatot pedig dus sűrűvé teszi és igen

hosszúra megnöveszti

Ugyanaz hatása a bajusz és szakálra nézve is.

Jó eredményéről a feltaláló kezeskedik.

Ára a rendkívül becses hajmagvakat tartalmazó „Hajtermő és növesztő Sámsonid“-nak, kenőcs vagy folyadék (hajszesz) alakjában 20 korona. A „Hajvédő Sámsonid“ ára 10 korona.

Kapható postai úton, valamint viszontelárúsítók részére kizárólag a feltalálónál és egyedüli készítőnél **Dr. Hollós Istvánnál**, Budapest, VII., Szérvény-utca 28. b, ahonnan levélbeli megrendelésre helybeliek részére Sámsonid külön díj felszámítása nélkül házhoz szállítatik. Helybeliek részére kapható **Török József Király-utcai** és operai gyógytárban s minden nagyobb gyógyszerárban, drogeriában és **budapesti fodrászok** uktárszövetkezetében VII., Csengeri-utca 15.

Hogy ezen valóban esodaszer a hajtermő előidézi, még a legöregebb egyének teljesen kopasz fején is, álljon itt a következő elismerő-levél:

Tekintetes Hollós István Budapest.

Ezelőtt harmincz évvel, igen sűrű hajamat egy ásványvízfürdő kurájának hosszabb használat folytán teljesen elvesztettem pár hét alatt. Mult év végén jutottam hozzá az Ön által feltalált hajtermőhöz. A „Hajtermő és növesztő Sámsonid“ használata folytán ma már 43 cm. hosszú, gesztenye-barna és vastag hajfonatom van s remélem, hogy 78 éves korom daczár visszanyerem egy méternél hosszabb hajamat.

Budapest, 1908. július 10.

Tisztelettel Özv. Klein Henrikné.

A fenti levélben foglalt tények valóságát és az aláírás hitelességét mi aláírottak, kik a 78 éves s nálunk lakó uriaszonyt óvtizedek ismerjük, igazoljuk.

Özv. Reiznerné, Flesch Berta, Flesch Lipót,
(VII. kerület, Izabella-utca 23. sz. a.)

Tekintetes Dr. Hollós István úrnak,
Budapest

Ezennel igazolom, hogy Klein Henrikné ezelőtt teljesen kopasz mióta csak én ismerem. És ma a Sámsonid néhány hónapi használatát után

Klein József, ékszerész és látszerész
Andrássy-tér 17. szám.

GÁLOCSY és BÁNÓ

bánya-, kohó- és gépészmérnöki irodája

BUDAPESTEN,

VERES PÁLNÉ-UTCA 3. • Telefon 739.

Elvállalja az összes bányászati, kohászati, gépészeti, gyáripari, fűtési és tüzelési berendezések tervezését és kivitelét.

Elvállalja a bánya és kohótermékek vegyelemzését, és gyakorlati megvizsgálását és szakértői véleményt ad azok értéke és felhasználhatósága feől.

Gőzgépek indikálását, általában gépek, kazánok, fűtések, bánya- és gyári berendezések megvizsgálását, esetleg azok reconstructóját.

Meglevő telepek, gépek, berendezések laónkénti vagy állandó szakértői felügyeletét.

Kép iseli: a Grison-féle kerekeket, a Bánó-féle szab. vízcsöves kazánokat, a Galocsy- és Terényi féle szab. gázfejlesztő készülékeket.

ÁLDOR SZIGFRID

Magyar mélyfuró vállalata.

BUDAPESTEN, VI., Liszt Ferencz-tér 14. sz.

Elvállal szén- és mélyfurásokat szén, petroleum, víz, kál és ásványok után kereséssel bármily mélység tekintetében és bármily rendszer szerint, esetleg é c edé sel s.

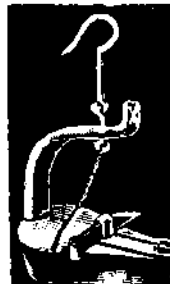
• • • Expertizek, közbenjárás vételeknél és elindásoknál. • • •

Dus érczbánya

zárt kutatómánnal lefoglalva

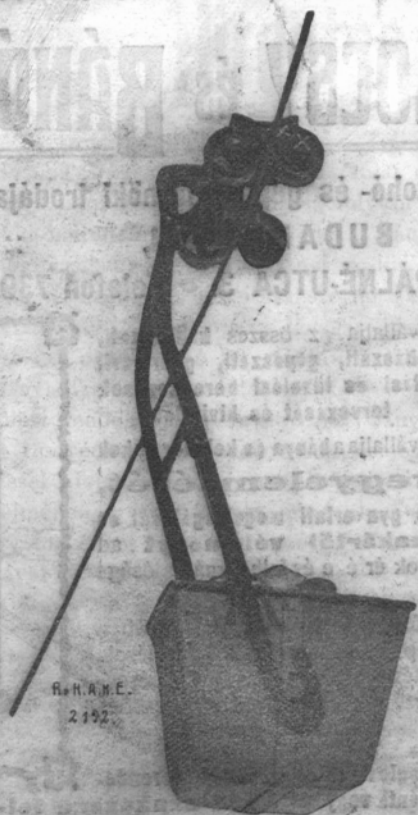
eladó.

Bővebbet: Magdolna-u. 12. I. 14.

PIUS PIRINGER
BÁNYA ÉS-ALAGUT-LÁMPAGYÁR
GRAZ, Strauchergasse 16. A

ajánlja eddig felülmulhatlan gyártmányait.
Viszontárusítókknak kedvezmény-Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Roesemann és Kühnemann

KOPPEL ARTHUR-féle vasutak.

PRÁGA, BÉCS, BUDAPEST, LEMBERG, ZÁGRÁB

VI., Váci-ut 113—115. szám.

**Keskenyvágányu bányaszállító berendezések
gyártása és tervezése.**

Bányacsillék minden nagyságban és kivitelben

Sodronykötélpályák,

függővasutak,

mozdonyok.

== Költségvetések és katalogusok ingyen. ==

DEUTSCH
BERTALAN

CHAMOTTE és AGYAGÁRU-GYÁR R.-T.

Gyár: K Á L N Ó.
LOSONCZ mellett (Nógrád m.)

Vezérképviselőt és iroda:

Közp. Kereskedelmi és Iparbank r. t. áruosztálya
Budapest, V. ker., Váci-körút 26. szám.

Főelárusítás és raktár:

ELKÁN és BOSSÁNYI
Budapest, VI., Sziv-utca 61. és 67.

MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB GYÁRA.

Szállít minden ezélnak megfelelő

tűzálló chamotte anyagot

külföldi gyártmányokkal egyenrangú minőségben.

BARTOS ZOLTÁN

**FÉM ÉS BÁDOGÁRU GYÁRA
BÁNYAFELSZERELÉSEK OSZTÁLYA**

BUDAPEST VI., ARADI UTCZA 60

ARJEGYZÉK INGYEN ÉS BERMENTVE